

УДК 378

Василенко Ольга Олексіївна

*магістрант, Глухівський національний педагогічний
університет імені Олександра Довженка
м. Глухів*

*Науковий керівник – Білевич Світлана Вікторівна к.п.н., доцент
кафедри технологічної і професійної освіти*

АПСАЙКЛІНГ-ПРОЄКТИ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ: ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ

На сьогоднішній день людина споживає в рази більше, ніж його предки. Щороку обсяги споживання зростають, а разом з ними зростає і кількість відходів. В даний час забруднення довкілля є не просто локальною проблемою, це вже глобальна екологічна катастрофа, яку необхідно терміново вирішувати.

Значущість і планетарний характер проблеми збереження природи повинні бути зрозумілими не тільки вузькому колу вчених, але й абсолютній більшості людей, що живуть на нашій планеті. Особливо важливо передати екологічні знання молодому поколінню, у тому числі про ресурсні можливості Землі, граничні умови виробництва енергії та її використання, сучасні демографічні та екологічні проблеми. Екологізація відносин людини й природи повинна стати пріоритетною, бо перш за все від неї залежить подальше благополуччя суспільства.

Дану проблему необхідно розв'язувати на державному рівні, починаючи з виховання дітей дошкільних закладів. У Концепції «Нова українська школа» однією з ключових компетентностей, яких набуватимуть учні, є екологічна грамотність, тобто «уміння розумно та раціонально користуватися природними ресурсами в рамках сталого розвитку, усвідомлення ролі навколишнього середовища для життя і здоров'я людини» (Концепція, 2016).

Для формування екологічної грамотності у зміст кожного шкільного предмету закладена наскрізна змістова лінія «Екологічна безпека та сталий розвиток». Вона націлена на формування соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості в учнів, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь.

Трудове навчання має великий потенціал для розвитку екологічного стилю мислення і поведінки, шляхом залучення учнів до проєктної діяльності. В оновленій програмі трудового навчання (2017) передбачено послідовне формування екологічної грамотності. Так, наприклад, учнів 5–6 класів орієнтують на розуміння ролі матеріалів природного походження, як важливого екологічного ресурсу у збереженні довкілля, а учнів 7–9 класів орієнтують на усвідомлення важливості безвідходного виробництва. У переліку орієнтовних творчих проєктів у 9 класі є проєкт екологічного спрямування «Нове життя старим речам», який також можна назвати «апсайклінг-проєктом».

Однак, методичних рекомендацій на допомогу вчителю трудового навчання та технологій, які б висвітлювали особливості реалізації екологічного спрямування проектної діяльності учнів, на сьогодні розроблено недостатньо. Саме тому у процесі проходження педагогічної практики, зокрема під час проведення уроків технологій, було приділено особливу увагу екологічному вихованню учнів.

У перекладі з англійської термін «upcycling» означає переробку, вторинне використання чого-небудь або навіть «нове життя» речей. Цей оригінальний спосіб переробки сміття є творчим процесом, оскільки завдяки кмітливості й таланту в результаті виходить абсолютно новий й досить корисний у повсякденному житті виріб (Цимбалюк, 2019).

Упроваджуючи апсайклінг-проекти у практику шкільного трудового навчання, ми підібрали, на наш погляд, найбільш доцільну, але водночас досить складну технологію виготовлення текстильних виробів, яку можна запропонувати для вивчення старшокласникам: це техніка клаптикового шиття, яку ще називають «печворк». Виявилося, що ця техніка була популярна на території України ще в 19 столітті, коли фабричні тканини були настільки дорогими, що цінувався кожен клаптик. Тому коли одяг зношувався у певних місцях, його використовували в якості сировини для виготовлення всім відомих клаптикових ковдр (Кольская, 2012).

Можна знайти багато ідей, як із непотрібних речей зробити красиві і корисні вироби. Це можуть бути органайзери, рюкзаки, сумки, м'які іграшки, інтер'єрні прикраси і навіть меблі. Апсайклінг-проекти мають ряд переваг: мінімальні матеріальні затрати; широке поле для розвитку креативності; екологічне виховання через практичну діяльність, тобто реальні справи на противагу гучним лозунгам. За дистанційного навчання в умовах карантину такі проекти набули особливої популярності, адже не всі учні мають можливість придбати нові матеріали, а вдома завжди можна знайти непотрібні речі. Головне – бажання вчителя цікаво проводити уроки і небайдужість учнів, які з юного віку переймаються глобальними проблемами людства і замислюються над майбутнім наступних поколінь.

Список використаних джерел та літератури

1. Кольская М. А. Пэчворк и квиллинг. Харьков : Фолио. 2012. 217 с.
2. Концепція «Нова українська школа». 2016. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>.
3. Трудове навчання. 5-9 класи: програма для загальноосвітніх навчальних закладів. 2017. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/> navchalni-programi-5-9-klas.
4. Цимбалюк К. Апсайклінг: мистецтво перетворення відходів. URL : <https://times.zt.ua/apsayklinh-mystetstvo-peretvorennia-vidkhodiv/>, 2019.